

הַלְבוֹת נֶזְקֵי מִמוֹן פָּרָק ט

א. בַּהֲמָה מַעֲבֶרֶת שֶׁהִזִּיקָה גֹבֶהָ חֲצִי נֶזֶק מִמֶּנָּה וּמִוִּלְדָּהּ, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְגֹפֶה; אֲבָל תִּרְנַגְלָת שֶׁהִזִּיקָה אֵינוֹ גֹבֶה מְבִיצָתָהּ, מִפְּנֵי שֶׁהִבִּיצָה אֵינָה מְגֹפֶה הָעוֹף אֲלָא מְבַדֵּלֶת וּמִפְּרִשְׁת מִמֶּנּוּ.

ב. מַעֲבֶרֶת שֶׁנִּגְחָה, וְנִמְצָא וִלְדָּה בְּצִדָּהּ, וְאֵין יָדוּעַ אִם עַד שֶׁלֹּא נִגְחָה יִלְדָּה, אוֹ אַחֵר שֶׁנִּגְחָה יִלְדָּה מִשְׁלֵם חֲצִי נֶזֶק מִן הַפָּרָה, וְאֵינוֹ גֹבֶה מִן הַוֵּלֵד כָּלוּם: עַד שֶׁיָּבִיא רֹאִיָּה שֶׁבִּשְׂעָה שֶׁנִּגְחָה מַעֲבֶרֶת הִיתָהּ, שֶׁהִמּוֹצִיא מִחֲבֵרוֹ עָלָיו הָרֹאִיָּה.

ג. שׁוֹר שֶׁנִּגַּח פָּרָה מַעֲבֶרֶת, וְנִמְצָא עֲבָרָה נּוֹפֵל בְּצִדָּהּ, וְאֵין יָדוּעַ אִם עַד שֶׁלֹּא נִגְחָה הַפִּילָה, אוֹ מִחֲמַת הַנְּגִיחָה הַפִּילָה מִשְׁלֵם נֶזֶק הַפָּרָה, וְאֵינוֹ מִשְׁלֵם נֶזֶק הַוֵּלֵד: שֶׁהִמּוֹצִיא מִחֲבֵרוֹ עָלָיו הָרֹאִיָּה.

ד. נִגַּח פָּרָה מַעֲבֶרֶת, וְהַפִּילָה אֵין שָׁמִין פָּחַת הַפָּרָה בִּפְנֵי עֲצָמָהּ, וּפָחַת הַוֵּלֵד בִּפְנֵי עֲצָמוֹ; אֲלָא שָׁמִין כַּמָּה הִיתָה הַפָּרָה שְׁווֹה כְּשֶׁהִיתָה מַעֲבֶרֶת וּבְרִיאָהּ, וְכַמָּה הִיא שְׁווֹה עֲתָה הִיא וְהַנֶּפֶל שְׁלָהּ, וּמִשְׁלֵם הַפָּחַת, אוֹ חֲצִיו אִם הָיָה תָם.

ה. הִיתָה הַפָּרָה לְאֶחָד, וְהַוֵּלֵד לְאֶחָד הָרִי פָּחַת הַשּׁוּמֵן שֶׁפָּחַת גּוֹף הַפָּרָה, לְבַעַל הַפָּרָה; וּפָחַת הַנֶּפֶל, חוֹלְקִין אוֹתוֹ בַּעַל הַפָּרָה עִם בַּעַל הַוֵּלֵד; וְהַנֶּפֶל, שֶׁלְּבַעַל הַוֵּלֵד.

ו. שׁוֹר שֶׁהָיָה רוֹדֵף אַחֵר שׁוֹר אַחֵר, וְהִזִּק, הַנֶּזֶק אוֹמֵר שׁוֹרֵךְ הַזִּיק, וְזֶה אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ שָׁמָּה בְּסֻלַּע לָקָה הַמּוֹצִיא מִחֲבֵרוֹ עָלָיו הָרֹאִיָּה: וְאֵף עַל פִּי שֶׁהַנֶּזֶק אוֹמֵר אֲנִי יוֹדֵעַ בּוֹדְאִי, וְזֶה אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ.

ז. טָעַן הַנֶּזֶק וְאָמַר וְדָאִי אֶתָּה יוֹדֵעַ שֶׁשׁוֹרֵךְ הַזִּיק הָרִי זֶה נִשְׁבַּע הֶסֶת שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ, אִם הָיָה מוֹעֵד; אֲבָל אִם הָיָה תָם פָּטוֹר אֵף מִשְׁבּוּעַת הֶסֶת, שֶׁאִפְלוּ הוֹדָה מִעֲצָמוֹ פָּטוֹר, שֶׁחֲצִי הַנֶּזֶק קָנַס הוּא, וּמוֹדָה בְּקָנַס פָּטוֹר.

ח. הָיוּ שְׁנַיִם רוֹדְפִין אַחֵר אֶחָד, וְהָרִי עֲדִים שֶׁאֶחָד מֵהֶן הַזִּיק, וְאֵין הָעֲדִים יוֹדְעִים אֵיזָה הוּא מִשְׁנִיחֵן זֶה אוֹמֵר שׁוֹרֵךְ הַזִּיק, וְזֶה אוֹמֵר שׁוֹרֵךְ הַזִּיק שְׁנִיחֵן פָּטוֹרִין. וְאִם הָיוּ שְׁנִיחֵן שְׁלֹאִישׁ אֶחָד, חַיֵּב לְשַׁלֵּם מִגּוֹף הַפָּחוֹת שֶׁבִּשְׁנִיחֵן; וְאִם הָיוּ מוֹעֲדִין, מִשְׁלֵם נֶזֶק שְׁלֵם מִנְכָּסִיו.

ט. בַּמָּה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּשִׁשְׁנֵי הַשּׁוּרִים עוֹמְדִין. אֲבָל אִם מֵת אֶחָד מֵהֶן אוֹ אֶבֶד, וְהָיָה אֶחָד מֵהֶן תָּם אֵף עַל פִּי שֶׁהֵן שְׁלֹאִישׁ אֶחָד, פָּטוֹר: שֶׁהָרִי אוֹמֵר לוֹ הֵבֵא רֹאִיָּה שֶׁזֶה הָעוֹמֵד הוּא שֶׁהַזִּיק, וְאֶשְׁלֵם לָךְ.

י. הָיוּ שְׁנֵי הַשּׁוּרִים הָרוֹדְפִין אֶחָד גָּדוֹל וְאֶחָד קָטָן, הַנֶּזֶק אוֹמֵר גָּדוֹל הַזִּיק, וְהַמִּזִּיק אוֹמֵר קָטָן הַזִּיק, הָיָה אֶחָד תָּם וְאֶחָד מוֹעֵד, הַנֶּזֶק אוֹמֵר מוֹעֵד הַזִּיק, וְהַמִּזִּיק אוֹמֵר תָּם הַזִּיק הַמּוֹצִיא מִחֲבֵרוֹ עָלָיו הָרֹאִיָּה.

יא. לֹא הִיתָה שֵׁם רֹאִיָּה בְּרוּרָה שֶׁזֶה הַזִּיק, אֲלָא עֲדִים מְעִידִים שֶׁאֶחָד מִשְׁנֵי אֵלוֹ הַזִּיק מִשְׁלֵם הַמִּזִּיק כְּמוֹ שֶׁאָמַר. וְאִם טָעַן הַנֶּזֶק שֶׁאֶתָּה יוֹדֵעַ וְדָאִי, שֶׁזֶה הַזִּיק בִּפְנִיָּה הָרִי הַמִּזִּיק נִשְׁבַּע שְׁבּוּעַת הַתּוֹרָה, וּמִשְׁלֵם כְּמוֹ שֶׁהוֹדָה: שֶׁהָרִי הוֹדָה בְּמִקְצַת.

יב. הָיוּ הַנֶּזֶקִין שְׁנַיִם, אֶחָד גָּדוֹל וְאֶחָד קָטָן, וְהַמִּזִּיקִין שְׁנַיִם, אֶחָד גָּדוֹל וְאֶחָד קָטָן הַנֶּזֶק אוֹמֵר גָּדוֹל הַזִּיק אֶת הַגָּדוֹל, וְקָטָן

אֶת הַקֶּטֶן, וְהַמִּזִּיק אוֹמֵר לֹא כִי, אֲלֹא קֶטֶן הַזִּיק אֶת הַגָּדוֹל
וְגָדוֹל הַזִּיק אֶת הַקֶּטֶן; אוֹ שֶׁהִיָּה אֶחָד תָּם וְאֶחָד מוֹעֵד הַנֶּזֶק
אוֹמֵר מוֹעֵד הַזִּיק אֶת הַגָּדוֹל, וְתָם הַזִּיק אֶת הַקֶּטֶן, וְהַמִּזִּיק
אוֹמֵר תָּם הַזִּיק אֶת הַגָּדוֹל, וּמוֹעֵד אֶת הַקֶּטֶן: הַמוֹצִיא מִחִבְרוֹ
עָלָיו הָרָאִיָּה.

יג. לֹא הִיָּתָה שֵׁם רָאִיָּה בְּרוּרָה, הַמִּזִּיק פֶּטוּר. לָמָּה זֶה דוּמָּה:
לְטוֹעֵן אֶת חִבְרוֹ חֲטִים, וְהוּדָה לוֹ בְּשַׁעוּרִים שֶׁהוּא נִשְׁבַּע הֵסֵת
וְנִפְטָר, אִף מִדְּמֵי שְׁעוּרִים כְּמוֹ שִׁיתְבָּאֵר בְּהִלְכוֹת טוֹעֵן. וְאִם
תָּפַס הַנֶּזֶק הָרִי זֶה מִשְׁתַּלֵּם לַקֶּטֶן מִן הַגָּדוֹל וְלַגָּדוֹל מִן הַקֶּטֶן,
כְּמוֹ שֶׁהוּדָה הַמִּזִּיק; אֲבָל אִם לֹא תָפַס, אֵין מוֹצִיאִין מִן הַמִּזִּיק
כָּלוּם.

יד. שׁוֹר שֶׁנִּגְנַח, וְחִזֵּר וְנִגְנַח שׁוֹר אַחֵר הָרִי הַנֶּזֶק הָרִאשׁוֹן וְהַבְּעָלִים,
כְּשֶׁתִּפְּיֵן בּוֹ. פִּיֻּצֵד: שׁוֹר שׁוּוֹה מְאֻתִּים שֶׁנִּגְנַח שׁוֹר אַחֵר שׁוּוֹה
מְאֻתִּים, וְאֵין הַנִּבְלָה יָפָה כָּלוּם הַנֶּזֶק נוֹטֵל מֵאָה, וּבִעַל הַשׁוֹר
מֵאָה. חִזֵּר וְנִגְנַח שׁוֹר אַחֵר שׁוּוֹה מְאֻתִּים, וְאֵין הַנִּבְלָה יָפָה כָּלוּם
הָאַחֲרוֹן נוֹטֵל מֵאָה, וְהַנֶּזֶק שֶׁלִּפְנָיו עִם הַבְּעָלִים נוֹטֵלִין חֲמִשִּׁים
חֲמִשִּׁים.

טו. חִזֵּר וְנִגְנַח שׁוֹר אַחֵר שׁוּוֹה מְאֻתִּים, וְאֵין הַנִּבְלָה יָפָה כָּלוּם
הָאַחֲרוֹן נוֹטֵל מֵאָה, וְהַנֶּזֶק שֶׁלִּפְנָיו חֲמִשִּׁים, וְהַנֶּזֶק הָרִאשׁוֹן עִם
הַבְּעָלִים נוֹטֵלִין חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים. וְכֵן עַל דֶּרֶךְ
זוֹ חוֹלְקִין וְהוֹלְכִים.

טז. נֶזֶק שֶׁתִּפַּס הַבְּהֵמָה שֶׁהַזִּיקָה לַגְּבוֹת חֲצִי נֶזֶקוֹ מִגּוֹפָה, נַעֲשֶׂה
עָלֶיהָ שׁוֹמֵר שָׂכָר לַנִּזְקִיָּה; וְאִם יֵצֵאת וְהַזִּיקָה הַנֶּזֶק הָרִאשׁוֹן
חֵיב בְּנִזְקִיָּה, וְהַבְּעָלִים פֶּטוּרִין. פִּיֻּצֵד: שׁוֹר שׁוּוֹה מְאֻתִּים שֶׁנִּגְנַח
וְהַפְסִיד מְאֻתִּים, וְתִפְסוּ הַנֶּזֶק לַגְּבוֹת מִמֶּנּוּ מֵאָה, וְחִזֵּר וְנִגְנַח
וְהַפְסִיד בְּמֵאָה וְאַרְבָּעִים הָרִי זֶה הַנֶּזֶק הָאַחֲרוֹן מִשְׁתַּלֵּם שְׁבַעִים,
וְהַנֶּזֶק הָרִאשׁוֹן שֶׁתִּפְסוּ מִשְׁתַּלֵּם מוֹתֵר נֶזֶקוֹ וְהוּא שְׁלוֹשִׁים,
וְהַבְּעָלִים מֵאָה. וְכֵן כָּל פִּיּוּצָא בְּזֶה.

יז. שְׁנֵי שׁוֹרִים תָּמִים שֶׁחָבְלוּ זֶה בְּזֶה, מְשַׁלְמִין בַּמוֹתֵר חֲצִי נֶזֶק.
שְׁנִיָּהֵן מוֹעֲדִין, אוֹ מוֹעֵד וְאָדָם שֶׁחָבְלוּ זֶה בְּזֶה מְשַׁלְמִין בַּמוֹתֵר
נֶזֶק שָׁלֵם. אֶחָד תָּם וְאֶחָד מוֹעֵד מוֹעֵד בֵּתָם, מְשַׁלֵּם בַּמוֹתֵר נֶזֶק
שָׁלֵם; וְתָם בַּמוֹעֵד, מְשַׁלֵּם בַּמוֹתֵר חֲצִי נֶזֶק.

יח. פִּיֻּצֵד: שׁוֹר תָּם שֶׁהַפְסִיד בְּשׁוֹר תָּם אַחֵר שׁוּוֹה מֵאָה, וְחִזֵּר
זֶה הָאַחֲרוֹן וְהַפְסִיד בְּרִאשׁוֹן שׁוּוֹה אַרְבָּעִים הָרִי בַעַל הָרִאשׁוֹן
מְשַׁלֵּם לַבַּעַל הָאַחֲרוֹן שְׁלוֹשִׁים. הֵיוּ שְׁנִיָּהֵן מוֹעֲדִין, בַּעַל
הָרִאשׁוֹן מְשַׁלֵּם שְׁשִׁים. הָרִאשׁוֹן מוֹעֵד וְהָאַחֲרוֹן תָּם, בַּעַל
הָרִאשׁוֹן מְשַׁלֵּם שְׁמוֹנִים. הָרִאשׁוֹן תָּם וְהָאַחֲרוֹן מוֹעֵד, בַּעַל
הָרִאשׁוֹן מְשַׁלֵּם עֶשְׂרֶה.